

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Esitysluonnos selkeyttää työttömyyden aikaisen tuen rakenteita yhdistämällä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yleistueksi. Tältä osin uudistusta voidaan pitää perustellusti tavoitteiltaan johdonmukaisena ja hallinnollisesti yksinkertaistavana. Samanaikaisesti esitys kuitenkin laajentaa työvoimaviranomaisten tehtäväkenttää merkittävästi erityisesti työnhakuprosessin velvoitteiden ja työnhakukeskustelujen määrän osalta, joka ei ole kannatettavaa.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Esitys ei ole kannatettava. Kannustavuus osa-aikatyöhön ja satunnaisiin töihin säilyy heikkona, koska pienikin lisätulo leikkaa etuutta. Erityisesti pienituloisissa perheissä ja yksinhuoltajilla tämä voi vaikuttaa siihen, kannattaako ottaa vastaan lyhytaikaisia työmahdollisuuksia.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

Kela saa päävastuun yleistuen toimeenpanosta, mikä lisää sen resurssitarpeita. Työvoimaviranomaisten työnhakukeskustelujen määrä ja sisältö tarkentuvat. Uusia tehtäviä tulee, kuten useampia työnhakukeskusteluja ja aktiivisuuden valvontaa.

Pidämme ongelmallisena, että esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lainsäädännössä täsmällisiä aikamääreitä työnhakukeskustelujen määrälle ja ajoitukselle. Katsomme, että työnhakuprosessin onnistunut ohjaus edellyttää joustavuutta ja asiakaskohtaisuutta. Työvoimaviranomaisilla tulee olla mahdollisuus arvioida keskustelujen ja suunnitelmien ajankohdat asiakastarpeen perusteella, ei ennalta määriteltynä lainsäädännöllisten aikataulujen mukaisesti.

Esityksen toimeenpano edellyttää, että työvoimaviranomaisille ja muille toimeenpanijoille turvataan riittävät resurssit henkilöstön, koulutuksen ja asiakastietojärjestelmien osalta. Lisäksi työnhakijoiden

palveluprosessien suunnittelussa on painotettava asiakaslähtöisyyttä, yksilöllisyyttä ja palvelujen vaikuttavuutta.

- **Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista**

Työnhakijan näkökulmasta uudistus lisää viranomaiskontakteja ja vahvistaa työnhakuun liittyviä velvoitteita, mikä voi osaltaan parantaa palveluohjautuvuutta, mutta toisaalta työvoimaviranomaisen hallinnollista kuormaa. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työnhakijoiden osalta tulee varmistaa, että palvelut vastaavat yksilöllistä tilannetta eikä velvoitteita aseteta kaavamaisesti.

- **Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)**

Kannatettavaa esityksessä on, että tarveharkinnassa ei enää oteta huomioon puolison tai vanhempien tuloja, kuten aiemmin työmarkkinatuessa usein tehtiin. Henkilön omat tulot (esim. palkkatulot, pääomatulot, eläkkeet, tuet) vaikuttavat siihen, onko hän oikeutettu yleistukeen ja paljonko sitä saa. Esitykseen tulisi sisällyttää suojaosan palauttaminen takaisin, joka edesauttaisi työn vastaanottamisen kannattavuutta (myös osa-aikatoiden ja lyhyt kestoisten töiden vastaanottaminen paranisi)

- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**

Toimeenpanon aikataulu tulee aika nopeasti ja herättää huolta muutostenvaikutusten arviointien kattavuudesta.

- **Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)**

-

- **Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista**

-

- **Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

-

- **Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

-

- **Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista**

-

- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta**

Emme kannata esitystä, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia muutetaan työvoimaviranomaisen harkintavaltaa vähentämällä ja lisäämällä työnhakukeskusteluja.

- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä**

Emme kannata esitystä, että lain säädännöllä ohjataan työvoimaviranomaisen järjestämien työnhakukeskustelujen sisältöjä.

- **Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista**

Kannatettavampaa olisi purkaa jo nykyisellään liiaksi lain säädännöllä ohjattua palvelua ja antaa työvoimaviranomaisille vastuu kokonaisuudessaan asiakkaiden palveluprosessin suunnittelusta ja seurannasta.

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

Tikkanen Milla
Kajaanin kaupunki - Työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut